

## Den representativa demokratis gåtor

ANDERS WESTHOLM

Under perioden från början av 1950-talet till mitten av 1960-talet ägde något som kan liknas vid en tyst revolution rum inom statsvetenskapen. Ett antal centrala pionjärarbeten, alla författade av ekonomer (Arrow 1951; Downs 1957; Black 1958; Buchanan och Tullock 1962; Olson 1965), banade väg för en ny orientering inom den politiska teorin baserad på tanken om rationellt handlande aktörer. Hur stor betydelse dessa tidiga arbeten så småningom skulle få för statsvetenskapens utveckling var knappast uppenbart vid den tidpunkt då de publicerades. Ämnet befann sig då mitt uppe i en annan revolution, nämligen den beteendevetenskapliga. Under 1980-talet blev det emellertid alltmer uppenbart att den nya teoretiska ansatsen och dess tillämpningar vann allt större insteg. Vid millennieskiftet svarade forskning baserad på teorier om rationellt handlande för inte mindre än en tredjedel av innehållet i statsvetenskapens internationellt sett mest inflytelserika tidskrifter (Rahn, Sullivan och Rudolph 2002).

Den allmänna tanken om intentionalt handlande var självfallet väl företrädd inom statsvetenskapen långt tidigare. Exempelvis hade den sedan lång tid tillbaka väglett mängder av historiska och andra ideografiska studier. Även den beteendevetenskapliga forskningen stod knappast främmande för tanken även om den klädde den i annan språkdräkt. De nya element som nu tillfördes låg på ett annat plan. För de första hade den nya inriktningen en målmedveten strävan att skapa positiva teorier av ett tämligen generellt slag. För det andra var också dess teoretis-

ka metoder nya för statsvetenskapligt vidkommande. Teorierna var nämligen formella, det vill säga byggde på en serie explicita antaganden, från vilka mer övergripande teorem i sin tur lät sig härledas.

Den entusiasm som såväl målsättningen som de formella metoderna väckte bidrog med all säkerhet till den nya inriktningens relativt snabba och kraftiga spridning. Det gjorde sannolikt också det faktum att de nya teoretiska tankegångarna på ett skarpsinnigt sätt lyckades problematisera en rad företeelser som man tidigare tagit för självklara. Exempelvis ställde Arrows (1951) omöjlighetsteorem mycket av tidigare demokratiteoretiskt tänkande på huvudet. Den så kallade deltagandeparadox som Downs (1957) och Riker och Ordeshook (1968) bidrog till att formulera vände på motsvarande sätt uppochner på invanda föreställningar rörande medborgarnas politiska deltagande.

Däremot torde även många av teorinriktningens förespråkare se sig tvungna att erkänna att dess rent empiriska framgångar hittills varit mer begränsade. Det är också en huvudtes i den granskning som för tio år sedan företogs av två sympatiskt inställda kritiker (Green och Shapiro 1994). Den rationalistiska teoribildningen synes så här långt ha varit väsentligt bättre på att producera teoretiskt intressanta problem än empiriskt övertygande lösningar.

### Spatiala teorier om den representativa demokratis funktionssätt

Därmed infinder sig den allmänna frågeställning som bildar utgångspunkten för det forskningsprojekt som här presenteras. Anta att vi är obenäpna att ge upp vad

som allmänt betraktas som den rationalistiska teoribildningens kanske främsta fördel, det vill säga den klarhet som följer av dess formella uppbyggnad. Hur kan vi under den betingelsen förbättra överensstämmelsen mellan dess förutsägelser och den verklighet vi med befintliga empiriska metoder kan observera?

I syfte att närma oss en mer specifik formulering av denna stora och allmänna fråga – och i anslutning därtill några tänkbara förslag till svar – kan det vara lämpligt att betrakta några viktiga drag i de senaste årens utveckling inom ett i sammanhanget centralt område. Den allra mest kända av alla rationalistiska teorier inom statsvetenskapen torde vara den spatiala teorin om den representativa demokratins funktionssätt. I samband med en studie av spatiala marknader, det vill säga konkurrerande företags optimala geografiska placering i förhållande till sin kundkrets, påpekade Harold Hotelling (1929) att hans teoretiska iakttagelser måhända kunde överföras till det politiska systemet, det vill säga till partiernas ideologiska placering i förhållande till väljarkåren. Hotellings idé återuppväcktes och utvecklades trettio år senare av Anthony Downs (1957) och blev därigenom vida känd i statsvetenskapliga kretsar. Som Wattenberg (1991) påpekar avancerade Downs bok efter hand till att bli det mest citerade verket inom statsvetenskapen bland dem vars författare fortfarande var i livet. Och även om boken behandlar en rad olika företeelser torde en mycket stor del av referenserna avse just den spatiala modellen.

Det faktum att teorin kommit att inta en dominerande ställning har på intet sätt inneburit att den undgått kritik. Redan i ett tidigt skede ifrågasatte exempelvis Donald Stokes (1963) — i en kritisk framställning som numera tillhör klassikerna — flera av de förenklade antaganden på

vilken teorin bygger. Det dröjde emellertid ytterligare ca 25 år innan något som kan sägas vara ett egentligt alternativ till Downs och Hotellings teori presenterades. Den nya teorin, som i vissa avseenden tog sin utgångspunkt i Stokes kritik, bytte ut ett av den gamla teorins grundläggande antaganden, nämligen tanken att en väljare föredrar det parti som åsiktsmässigt står honom eller henne närmast. Istället antogs nu en väljare föredra det parti som tydligast företrädde samma åsiktsriktning som väljaren själv (Rabinowitz och Macdonald 1989; Macdonald, Rabinowitz och Listhaug 1991).

Det nya antagandet byggde i sin tur på en förändrad konceptualisering av väljarnas åsikter i politiska sakfrågor. Tidigare hade man tänkt sig att dessa åsikter motsvarade policypositioner på en kontinuerlig skala från exempelvis mycket låga till mycket höga skatter. Den nya teorin byggde istället på tanken att väljarna bara förmådde urskilja två huvudriktningar, exempelvis skattesänkning kontra skattehöjning, och att variationerna på skalan därutöver speglade intensiteten i deras uppfattningar, det vill säga hur angeläget de ansåg det var att röra sig i den ena eller andra riktningen. Den nya teorin benämndes därför riktningsteorin ("the directional theory") medan den gamla, som ditills helt enkelt kallats den spatiala teorin, istället fick namnet närhetsteorin ("the proximity theory").

Den nya teorin föreföll till att börja med vara utomordentligt framgångsrik. I en rad artiklar, flertalet publicerade i ledande statsvetenskapliga tidskrifter, syntes riktningsteorins skapare kunna visa att den i empiriskt hänseende var helt överlägsen den gamla närhetsteorin. Även andra forskare som jämförde de båda teoriernas förmåga fann åtminstone visst stöd för den riktningsteoretiska tanken även om

de inte var lika oreserverat entusiastiska som dess upphovsmakare. Hur starkt stöd den nya teorin erhöll visade sig nämligen vara beroende av vilka metoder testerna grundade sig på.

Så småningom lät det sig konstateras att utfallet vid en prövning på individnivå helt och hållet bestäms av fyra specifika metodval. Det första rör *informationen om partiernas positioner* längs olika åsiktsdimension: Bör man i det avseendet basera analysen på hur väljaren subjektivt uppfattar saken eller på mer objektiva mått? Såväl det andra som det tredje metodvalet avser hur närhetsteorin preciseras med avseende på *metrik* (hur olika åsiktsdimensioner kombineras) samt *nyttofunktionens form* (preferenskurvans exakta utseende): Bör man anta att väljaren baserar sitt tänkande på så kallad kvartersbaserad metrik ("city-block metric") eller euklidisk metrik och bör man anta att preferenskurvan är linjär eller kvadratisk mot avståndet? Det fjärde metodvalet, slutligen, gäller *jämförelsernas karaktär*: Bör analysen inriktas på att bestämma hur en och samma väljare ser på olika partier eller på hur olika väljare ser på samma parti (dvs. ta formen av nyttojämeförelser inom eller mellan personer).

Väljer man det första alternativet i alla fyra fallen erhålls ett utfall som helt är till närhetsteorins förmån. Väljer man istället genomgående det andra alternativet får man ett utfall som entydigt korar riktningsteorin till segrare. Andra alternativkombinationer ger utfall någonstans däremellan. Jag har själv bidragit till forskningen inom området genom att påpeka de tre sist nämnda metodvalens betydelse (det första hade påtalats tidigare) samt genom att påvisa den dramatiska inverkan dessa fyra val sammantaget har på utfallet (Westholm 1997; se även Westholm 2001, 2005). Resultaten illustrerar på ett mycket slagkraftigt sätt de metodval som tester av

formella teorier kan ställas inför liksom den avgörande betydelse de kan ha för utfallet (jfr Morton 1999, som nyttjar dem som pedagogiskt exempel).

Liksom andra centrala empiriska resultat ger även dem jag just beskrivit upphov till nya frågor. En sådan är självfallet vilka metodval som är de korrekta. Analysen och debatten är på den punkten långt ifrån avslutad (se t.ex. Lewis och King 2000; Macdonald, Rabinowitz och Listhug 1998, 2001; Merrill och Grofman 1999; Westholm 2001, 2005). Det förhindrar emellertid inte att vissa slutsatser redan låter sig dras. Dessa slutsatser pekar i sin tur fram mot de mer specifika syftena med det forskningsprojekt som här presenteras.

### Projektets målsättningar i ljuset av tidigare forskning

Det första metodvalets inverkan kan tolkas som att närhetsteorin hävdar sig bättre mot riktningsteorin om väljarnas perception av partiernas positioner antas vara probabilistisk (dvs. antas rymma ett visst mått av perceptuellt brus) än om den antas vara deterministisk (dvs. antas innebära perfekt information). Denna tolkning styrks av såväl simuleringar som tester baserade på dynamiska data med vars hjälp andra tänkbara tolkningar låter sig elimineras (se Westholm 2005).<sup>1</sup>

Därav följer i sin tur två slutsatser. Den första är att en teori som tillåter probabilistisk perception kan ge upphov till förutsägelser som systematiskt avviker från dem som den erhålls på basis av dess deterministiska motsvarighet. Om så ej vore fallet skulle det nämligen inte spela någon roll för utfallet om de båda teorierna empiriskt jämfördes på grundval av partier-

nas objektiva positioner eller på grundval av väljarnas subjektiva bilder av dessa positioner. Även det faktum att relationen mellan de objektiva partipositionerna och väljarnas partipreferenser är icke-linjär snarare än linjär är logiskt konsistent med den slutsats som låter sig dras på grundval av de empiriska resultaten.<sup>2</sup>

Den andra slutsatsen är att det sannolikt finns en bättre väg att gå om man vill öka närhetsteoriens förklaringskraft än den som riktningsteorin valt. Riktningsteorin väljer att byta ut en systematisk princip (närhet) mot en annan (riktning). De empiriska resultaten antyder emellertid att det vore bättre att behålla den förstnämnda och istället ändra ett annat antagande, det vill säga antagandet om att perceptionsprocessen är deterministisk snarare än probabilistisk.

Märkligt nog har detta steg ännu ej tagits. Trots att surveyundersökningar för länge sedan med all önskvärd tydlighet klargjort att antagandet om deterministisk perception (perfekt information) är ohållbart har teorin i detta avseende förblivit oförändrad. Av allt att döma beror detta mer på att man förbisett de kvalitativa implikationerna än att man bedömt det som

1 Det har hävdats att det faktum att närhetsmodellen får starkare stöd när den testas på grundval av väljarnas subjektiva bilder av partiernas positioner skulle kunna tänkas bero på så kallade projektionseffekter (se Krosnick 2002 för en utmärkt översikt över forskningen om detta psykologiska fenomen). Det har också hävdats (med hänvisning till studier av s.k. "on-line processing", såsom Lodge och Steenbergen med Brau 1995) att de objektiva partipositionernas inverkan inte förmedlas av den variation i väljarnas subjektiva bilder av dessa positioner som kommer till uttryck i surveyundersökningar. Med hjälp av paneldata kan båda dessa påståenden testas. Ingen av dem finner något empiriskt stöd.

olämpligt eller omöjligt att företa en förändring i denna riktning. Teorin har nämligen redan blivit föremål för modifieringar i probabilistisk riktning i andra hänseenden. För det första har man studerat följderna av att ge upp antagandet om deterministisk preferensbildning (Enelow och Hinich 1989). För det andra har man också, från Shepsle (1972) och framåt (se t.ex. Alvarez 1998), undersökt de teoretiska implikationerna av osäkerhet ("uncertainty") ifråga om partiernas positioner.

Det senare skulle vid första påseende kunna förmodas vara samma sak som en probabilistisk perceptionsprocess. Så är dock inte fallet. Osäkerhetstanken innebär i praktiken att partiernas objektiva positioner i åsiktsrymden antas ta formen av diffusa moln (en sannolikhetsfördelning kring ett medelvärde) snarare än bestämda punkter. Tanken är dock fortfarande att alla väljare ser samma moln.<sup>3</sup> Det innebär i sin tur att perceptionsprocessen fortfarande antas vara deterministisk. Bristen på realism kvarstår därmed. Om väljarna faktiskt såg exakt samma molnuppsättning med exakt samma tyngdpunkter

2 Om relationen tog formen av en linjär kausalkedja skulle någon systematisk avvikelse ifråga om förutsägelser på individnivå ej kunna uppstå. Teorierna stipulerar emellertid en icke-linjär relationen. Det gäller även om själva perceptionsprocessen antas vara linjär. De objektiva partipositionernas inverkan förmedlas av väljarnas subjektiva bilder av var partierna befinner sig. De senare måste emellertid kombineras med väljarnas egna åsikter i de politiska sakfrågorna innan de kan ge upphov till några partipreferenser. Kombinationen, vilken matematiskt kan ta formen av ett avståndsmått (närhetsteorin) eller produkter (riktningsteorin), innebär i sin tur att relationen som helhet är icke-linjär.

3 I vissa fall har molnets storlek men däremot ej dess tyngdpunkt (medelvärde) tillåtits variera från en väljare till en annan.

(medelvärden) borde deras svar på surveyundersökningarnas frågor också vara identiska (de kunde alla förväntas uppgesamma tyngdpunkter). I praktiken finns dock mycket stora variationer.

Osäkerhetsantagandet kan därtill i en viss bemärkelse sägas förstärka bristen på realism. Det förutsätter nämligen att väljarna i praktiken har förmåga att dra slutsatser på basis av hela sannolikhetsfördelningar snarare än enskilda punkter. Sådana slutsatser förutsätter tämligen komplicerade beräkningar (vilket om inte annat framgår av de härledningar forskarna tvingas till i syfte att fastställa vilka preferenser väljarna kan tänkas komma fram till). Antagandet står därmed i dålig samklang med den psykologiska forskning som visar att vi vanligen söker vägar att förenkla snarare än komplicera de beslutsproblem vi ställs inför.

Vi kan således konstatera att det förefaller såväl önskvärt som möjligt att överge det gamla antagandet om en deterministisk perceptionsprocess och istället tillåta ett probabilistiskt element. Den första målsättningen med det projekt som här presenteras är således att företa en sådan förändring samt studera dess teoretiska implikationer (hur förändras modellens förutsägelser) och dess förmåga att förbättra modellens empiriska förklaringskraft.

Detta är dock inte den enda målsättningen. Därtill kommer också flera metodologiska syften. Debatten om närhets- kontra riktningsteoriens empiriska företräden och de metodval som därvid aktualiserats pekar på att vi i flera avseenden saknar tillfredsställande verktyg för att pröva dessa och liknande teoriers bärkraft. Skälen är i huvudsak två.

För det första kompliceras analysen av väljarnas preferensbildning av misstanken om att orsakssambandet mellan deras par-

tipreferenser och deras subjektiva bild av partiernas sakfrågepositioner inte är enkelriktat. Närmare bestämt finns en hypotes med gamla teoretiska anor (Festinger 1957; Heider 1958) om att väljarnas subjektiva placering av partierna delvis präglas av så kallade projektionseffekter, det vill säga en form av önsketänkande (se Krosnick 2002 för en översikt över litteraturen om detta fenomen). Den som redan är starkt positiv till ett visst parti kan frestas att placera partiet närmare sig själv än vad som är sakligt motiverat. På motsvarande sätt kan starkt negativa uppfattningar om ett visst parti tänkas ge upphov till en benägenhet att mentalt skjuta partiet ifrån sig i den subjektiva åsiktsymden. Styrkan i den process vi egentligen vill uppskatta (preferensbildning snarare än projektion) riskerar därmed att överskattas.

Detta problem utgör ett av de främsta argumenten mot tester baserade på varje väljares egen subjektiva bild av partiernas positioner. Problemet kan motverkas genom att den empiriska analysen istället grundas på genomsnittet av samtliga väljares perceptioner. Den lösningen bygger emellertid på det ogrundade antagandet (se Westholm 2005) att väljarnas perceptioner är helt likformiga eller att de variationer som finns kan elimineras utan att några nya snedvridande effekter uppstår. Problemet kan också angripas med hjälp av paneldata (se t.ex. Westholm 2005). Panelundersökningar är emellertid tämligen sällsynta och ger därtill upphov till en del nya komplikationer. Det finns därför ett starkt behov av alternativa tekniker med vars hjälp projektionsproblematiken låter sig angripas.

För det andra saknar vi idag hållbara metoder för att pröva hela kausalkedjan från partiernas objektiva positioner till väljarnas partipreferenser (där den första

länken utgörs av perceptionsprocessen och den andra av den preferensbildning som därpå följer). De metoder som vanligen används bygger på ett antagande om deterministisk perception och ger därför upphov till snedvridna skattningar. Även de mer sofistikerade (och därför mer sällan tillämpade) tekniker som idag finns (t.ex. Aldrich och McKelvey 1977) innebär att idiosynkratiskt brus i perceptionsprocessen hanteras på ett otillfredsställande sätt. Även på denna punkt finns därför ett starkt behov av alternativa metoder.

De målsättningar som hittills diskuterats fokuserar på två av de tre möjligheter som finns om man vill förbättra utsikterna att lösa den representativa demokratis gåtor: att förbättra teorin och att förbättra de metoder med vars hjälp den låter sig prövas. Det finns emellertid också en tredje möjlighet, nämligen att de gåtor vi tycks stå inför i vissa avseenden kan tänkas vara illusoriska.

Ett exempel på att så kan vara fallet är det fjärde av de fyra metodval som diskuteras i slutet av föregående avsnitt. Stödet för riktningsteorin (liksom dess upprinnelse; se Rabinowitz 1978) baseras till stor del på analyser där man jämför olika väljares sympatier för ett och samma parti med hjälp av så kallade termometerskalor. Man finner därvid inte, som man kanske skulle vänta, att kurvan når sin topp bland de väljare som befinner sig närmast partiet och sjunker på ömse sidor om denna punkt. Istället har kurvan en närmast linjär form, även för partier som befinner sig tämligen långt från extremerna. Detta fenomen har tolkats som det kanske främsta empiriska belägget för riktningsteorin och mot närhetsteorin.

Emellertid kan det vid närmare påseende konstateras att närhetsteorin inte gör några förutsägelser överhuvudtaget rörande denna typ av kurvor. Dess förutsä-

gelser avser preferenser och de senare baseras i sin tur på jämförelser inom en och samma individ tvärs olika partier snarare än på jämförelser inom ett parti tvärs individer. När analysen bygger på den korrekta typen av jämförelser (dvs. ett studium av preferenskurvor) framträder med all önskvärd tydlighet det mönster som närhetsteorin ger oss anledning att förvänta, åtminstone så länge vederbörlig hänsyn tas till det faktum att perceptionsprocessen är probabilistisk snarare än deterministisk (se t.ex. Westholm 1997, figur 4). Den anomali som riktningsteorin hade ambitionen att eliminera var således i detta fall en ren illusion. Analysen beaktade "förutsägelser" som de facto ej lät sig härledas från teorin och glömde bort dem som istället borde ha undersökts.

I debatten om närhets- och riktningsteorin fördelar och tillkortakommanden återfinns emellertid ytterligare några återkommande observationer som anses tala till den nya teorins fördel och den gamlas nackdel. En gemensam nämnare för många av dessa observationer är att de avser det sätt på vilket partierna eller deras företrädare placerar sig i förhållande till väljarkåren. Riktningsteorin innebär ett försök att eliminera de anomalier som närhetsteorin därvid synes uppvisa. Detta försök bygger på tanken att ett systematiskt mönster måste ha en systematisk orsak (t.ex. i form av en annan systematisk princip för preferensbildning än den närhetsprincip man tidigare utgått från).

En annan möjlighet, som jag för egen del finner väl så plausibel, är att slumpen även i dessa fall kan tänkas spela oss ett spratt. Ett välbekant faktum, som dock ofta glöms bort, är att vad som på en analytisk nivå bara är slumpmässigt brus kan ge upphov till synnerligen systematiska mönster på en annan (se t.ex. Green 1964). En tredje typ av målsättning för

detta projekt är således att undersöka om vissa av de aggregerade mönster som för närvarande påstås stå i strid med närhets-teorin vid närmare granskning låter sig avskrivnas som utslag av det faktum att de underliggande processerna är stokastiska snarare än deterministiska. Tanken om determinismens problem återkommer således som ett ledmotiv i projektet även i detta fall. Däremot är det inte enbart, och kanske inte heller främst, antagandet om en deterministisk perceptionsprocess som står i förgrunden.

Projektets målsättningar låter sig därmed sammanfattas på följande sätt:

Trots att den klassiska spatiala teori som Downs och Hotelling lanserade har en dominerande ställning inom sitt tillämpningsområde är dess överensstämmelse med verkligheten i vissa avseenden starkt ifrågasatt. Detta projekt syftar till att pröva tre olika tänkbara förklaringar till detta faktum. Den första är att teorin till viss del bygger på orealistiska antaganden. Den andra är att även de metoder med vars hjälp teorin prövats i vissa avseenden grundas på orealistiska antaganden. Den tredje är att vissa av de observationer som ligger grund för slutsatserna om bristande verklighetsöverensstämmelse baserats på en förenklad förståelse av teorin.

En gemensam nämnare för dessa förklaringsförsök är att de ifrågasätter befintliga antaganden om determinism och/eller antaganden om det sätt på vilket indeterminismen kommer till uttryck. Särskild uppmärksamhet ägnas därvid åt antagandet om att väljarna har perfekt information om partiernas ställningstaganden. I den utsträckning förklaringsförsöken visar sig framgångsrika kan de ligga till grund för en vidareutveckling av de analytiska verktygen. Förhoppningen är därmed att projektet inte bara skall öka vår probleminsikt utan också bidra till att a)

vidareutveckla själva teorin, b) vidareutveckla de metoder med vars hjälp den prövas samt c) vidareutveckla förståelsen av teorins förutsägelser om verkligheten.

### Projektets genomförande

Eftersom projektets ambitioner främst avser teori- och metodutveckling snarare än empirisk prövning av befintliga teorier består arbetet till stor del av logiska härledningar av olika slag. Därtill kan även olika former av simuleringar tänkas komma till användning. Inte desto mindre finns i många fall skäl att med hjälp av verkliga data företa en första prövning av de nya verktygens bärkraft och/eller illustrera hur de låter sig tillämpas.

För det ändamålet fordras primärt data som tillhandahåller information om väljarnas perceptioner av partier/kandidater för en förhållandevis rikhaltig uppsättning politiska sakfrågor samt därtill information om väljarnas egna uppfattningar i samma frågor och deras preferenser med avseende på de aktuella partierna/kandidaterna. Lyckligtvis finns en rad datamängder från flera olika länder som tillgodoser dessa krav. Dessa kan utan svårighet erhållas från befintliga dataarkiv. I vissa fall finns även paneldata (på väljarnivå) och/eller data om partiernas objektiva positioner (baserade på exempelvis surveyundersökningar med partiets företrädare inom den politiska eliten) att tillgå. Bland de aktuella länderna märks Norge, Sverige, Holland, Storbritannien, Canada och USA. Det faktum att dessa länder skiljer sig åt med avseende på partisystem (antal partier) och valsystem gör det möjligt pröva resultatens robusthet med avseende på sådana variationer (i de fall de förväntas vara robusta) eller pröva om variationerna har väntad inverkan (i de fall de kan antas ha systematisk effekt).

Det ligger, såvitt jag kan bedöma, i sakens natur att det är svårare att bedöma framgångsutsikterna för ett projekt som i stor utsträckning syftar till teori- och metodutveckling än för en renodlat empirisk studie. Det torde också svårare att för ett sådant projekt på ett precist och koncist sätt klargöra hur man tänker sig att "undersökningen" skall genomföras. Någon egentlig motsvarighet till begreppet "undersökningsdesign" föreligger inte när det handlar om "the context of discovery".

Vad jag i denna ansökan trots allt hoppas ha klarlagt är vilka problem jag avser att attackera och varför det är av vikt att lösa dem. De frågeställningar projektet aktualiserar är i många fall sådana som jag haft skäl och möjlighet att fundera över sedan jag för något tiotal år sedan först började intressera mig för området. Det finns också ett flertal förstudier utöver de tre jag redovisar (Westholm 1997, 2001, 2005) även om de ännu inte är i sådant skick att jag vill redovisa dem offentligen eller referera till dem som färdiga manuskript. De tre skrifter jag hittills författat i direkt anslutning till forskningsområdet belägger förhoppningsvis också att jag förmåga att ge den typ av bidrag jag säger mig ha ambitionen att åstadkomma.

## Referenser

- Aldrich, John H., och Richard D. McKelvey. 1977. "A Method of Scaling with Applications to the 1968 and 1972 Presidential Elections." *American Political Science Review* 71: 111–30.
- Alvarez, R. Michael. 1998. *Information and Elections*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Arrow, Kenneth J. 1951. *Social Choice and Individual Values*. New York: Wiley.
- Black, Duncan. 1958. *The Theory of Committees and Elections*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Buchanan, James M., och Gordon Tullock. 1962. *The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Downs, Anthony. 1957. *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper & Row.
- Festinger, Leon. 1957. *A Theory of Cognitive Dissonance*. Stanford: Stanford University Press.
- Green, Donald P., och Ian Shapiro. 1994. *Pathologies of Rational Choice Theories: A Critique of Applications in Political Science*. New Haven: Yale University Press.
- Green, H. A. John. 1964. *Aggregation in Economic Analysis: An Introductory Survey*. Princeton: Princeton University Press.
- Heider, Fritz. 1958. *The Psychology of Interpersonal Relations*. New York: Wiley.
- Hotelling, Harold. 1929. "Stability in Competition." *Economic Journal* 39: 41–57.
- Krosnick, Jon A. 2002. "The Challenges of Political Psychology: Lessons to be Learned from Research on Attitude Perception." I *Thinking about Political Psychology*, red. James H. Kuklinski. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lewis, Jeffrey B., och Gary King. 2000. "No Evidence on Directional vs. Proximity Voting?" *Political Analysis* 8: 21–33.
- Lodge, Milton, och Marco R. Steenbergen med Shawn Brau. 1995. "The Responsive Voter: Campaign Information and the Dynamics of Candidate Evaluation." *American Political Science Review* 89: 309–26.
- Macdonald, Stuart Elaine, George Rabinowitz och Ola Listhaug. "Issues and Party Support in Multiparty Systems." *American Political Science Review* 85: 1107–1131.
- Macdonald, Stuart Elaine, George Rabinowitz och Ola Listhaug. 1998. "On Attempting to Rehabilitate the Proximity Model: Sometimes the Patient Just Can't Be Helped." *Journal of Politics* 60: 653–690.
- Macdonald, Stuart Elaine, George Rabinowitz och Ola Listhaug. 2001. "Sophistry versus Science: On Further Efforts to Rehabilitate the Proximity Model." *Journal of Politics* 63: 482–500.
- Merrill, Samuel III, och Bernard Grofman. 1999. *A Unified Theory of Voting: Directional and Proximity Spatial Models*. Cambridge: Cambridge University Press.



- Morton, Rebecca B. 1999. *Methods and Models: A Guide to the Empirical Analysis of Formal Models in Political Science*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Olson, Mancur. 1965. *The Logic of Collective Action*. Cambridge: Harvard University Press.
- Rabinowitz, George, och Stuart Elaine Macdonald. 1989. "A Directional Theory of Issue Voting." *American Political Science Review* 83: 93–121.
- Riker, William H., och Peter C. Ordeshook. 1968. "A Theory of the Calculus of Voting." *American Political Science Review* 62: 25–43.
- Shepsle, Kenneth A. 1972. "The Strategy of Ambiguity: Uncertainty and Electoral Competition." *American Political Science Review* 66: 555–68.
- Stokes, Donald E. 1963. "Spatial Models of Party Competition." *American Political Science Review* 57: 368–377.
- Wattenberg, Martin. 1991. *The Rise of Candidate Centered Politics. Presidential Elections of the 1980s*. Cambridge: Harvard University Press.
- Westholm, Anders. 1997. "Distance versus Direction: The Illusory Defeat of the Proximity Theory of Electoral Choice." *American Political Science Review* 91: 865–883.
- Westholm, Anders. 2001. "On the Return of Epicycles: Some Crossroads in Spatial Modeling Revisited." *Journal of Politics* 63: 438–481.
- Westholm, Anders. 2005. "Distance, Direction, and the Problem of Causal Order: A Dynamic Solution to a Static Dilemma." Manuskript. Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet.

